

AKTUELLA SKOGSPROBLEM

Av professor THORSTEN STREYFFERT

DET PROBLEM, som under senare tid mest låtit tala om sig i samband med vår skogsnäring, har utan tvivel varit det som skapats av den hopkrympande råvarubasen för våra skogsindustrier i Norrland. I nära samband härmed står den omfattande uppgift som nu förestår att på nytt sätta de norrländska skogsmarkerna i produktivt skick, sedan det visat sig, att återväxten efter avverkningen av det gamla urskogsförrådet i stor omfattning svikit förväntningarna. Ännu ett problem intar en förgrundsställning i skogsbruket — den otillräckliga tillgången på arbetskraft. Detta problem delar skogsbruket med sin systemnäring, jordbruket. Det torde vara så pass välkänt, att det ej finns anledning dröja därvid i detta sammanhang. I det följande skall jag därför begränsa mig till att ge en orientering beträffande de båda förstnämnda problemen.

Råvarubasen.

Det torde för de flesta vara bekant, att virkesförrådet i Norrland undergått en minskning, som givit upphov till en så avsevärd försämring av den norrländska skogsindustriens råvaruförsörjning, att man talat om en råvarukris för denna.

Den sålunda inträdda situationen kommer ej oväntad. Den har innerst sin grund i det förhållandet, att exploateringen av ett urskogsförråd förr eller senare brukar resultera i en bristperiod, då det gamla urskogsförrådet tagit slut men den nya skogsgenerationen ännu ej hunnit växa ut till avverkningsmogen ålder i tillräcklig omfattning för att kunna helt överta produktionen. Ju hastigare tempo exploateringen haft, desto svårare och långvarigare blir bristperioden i övergången mellan de båda skogsgenerationerna. För att bibehålla en fullkomligt jämn och uthållig avkastning skulle man emellertid varit nödsakad att överhålla den gamla, till stor del övermogna och skadade skogen i Norrland så länge, att denna minskade i värde. Härtill kom att den gamla skogen stod i vägen för den nya, växtliga skogsgenerationen. Det dominerande problemet i Norrlands skogsbruk har därför allt sedan ex-

ploateringen började anta en större omfattning varit frågan om hur snabb man skulle tillåta exploateringen att bli. Frågan hade en mycket konkret bakgrund genom att staten medelst sitt stora skogsinnehav i övre Norrland och ytterligare genom den särskilda lagstiftningen för enskilda skogar i lappmarkerna i det väsentliga bestämde detta exploateringstempo för övre Norrland. Den mycket restriktiva politik staten genom sin skogliga myndighet, domänstyrelsen, länge utövade, väckte mycken opposition hos de enskilda skogsägarna och skogsindustriens representanter. Gradvis har den särskilda lagstiftningen för lappmarksskogarna uppmjukats och slutligen (år 1948) upphävts, och avverkningspolitiken för statsskogarna har blivit mindre restriktiv. Avverkningarna ha som en följd härav och fullt medvetet tillåtits att överskrida vad som kunde uttagas vid ett strängt fasthållande av kravet på en jämn avkastning. Behovet att bereda arbetstillfällen för den växande befolkningen i Norrland och fördelen av en stigande export av våra skogsprodukter ha tystat ned de farhågor, som från det allmännas synpunkt kunnat hysas mot denna utveckling. Den s. k. sågverksdöden i samband med världskrisen i början av 1930-talet var emellertid den första allvarliga varningen om en kommande virkesbrist, i det denna innerst var ett uttryck för att det grova urskogsförrådet började sina. Tillbakagången i sågverksindustrien, som kvantitativt var mindre än de nedlagda sågverken lät förmoda, komparerades tills vidare genom att massaindustrien alljämt kunde fortsätta att expandera. Detta kunde ske på basis av de stora förråden av klenare skog, som sågverksindustrien ej kunnat tillgodogöra, trots att den successivt sänkt anspråken på sågtimret i fråga om såväl kvalitet som grovlek vid de upprepade genomhuggningarna av de forna urskogarna. Genom den förenämnda lappmarkslagens modifiering år 1933 möjliggjordes t. o. m. en fortsatt ökning av avverkningarna, som emellertid med 1937 års högkonjunktur definitivt nådde sin kulmen. Efter krigsårens nödtvungna begränsning av exporten av våra skogsprodukter trädde råvaruknappheten i dagen även för massaindustrien, vilket föranlett nedläggandet av vissa mindre moderna massafabriker.

Fortsatt åtstramning av råvarutillgången även för den norrländska sågverksindustrien kan emotses. Vi stå alltså nu mitt i den kris, som man länge hyst så stora farhågor för.

Att den innevarande råvarukrisen ej lett till samma svårartade konsekvenser som den tidigare sågverkskrisen i början av 1930-talet med dess omfattande arbetslöshet har sin grund i att den

nuvarande krisen — till all lycka, må man tillägga — kommit till uttryck under en högkonjunktur med stark brist på arbetskraft. Bortsett härifrån ha emellertid de stora företag, inom vilka drifts- nedläggningarna denna gången ägt rum, vidtagit åtgärder för att i möjligaste mån överföra arbetskraften till nya förädlingsgrenar. Den norrländska skogsindustrien har nämligen sedan åtskilliga år tillbaka vidtagit omfattande förberedelser för att genom längre driven förädling och bättre utnyttjande av avfallet skapa kom- pensation för den minskade råvarubasen. Det må erinras om den vidareförädling av de sågade trävarorna, som nu inom ett flertal företag äger rum genom tillverkning av monteringsfärdiga trähus samt av snickeriprodukter, i senare fallet genom utnyttjande av nya revolutionerande limningsmetoder (lamellgolv, lamelldörrar, perspektivfönster, etc.). Inom massaindustrien försiggår ett oupp- hörligt arbete på frambringandet av högre kvalitéter av cellulosa, vilket bl. a. inneburit en fortsatt övergång till produktion av den höga kvalitet av blekt sulfitmassa, som utgör råmaterialet för framställning av konstsilke. Tillvaratagandet av cellulosaindu- striens avfallsprodukter har lett till uppkomsten av en helt ny kemisk-teknisk industri, som gjorde en stor insats för vår folkför- sörjning under krigsårens handelsavspärrning men även därefter visat sin levnadsduglighet. I tillverkningen av träfiberplattor har framför allt Norrland fått en ny storindustri, som kan utnyttja råvaran bättre än den i detta avseende mera fordrande cellulosa- industrien. Slutligen har man ej utan framgång börjat använda björk och asp som råvara för cellulosaindustrien. Ehuru tillgäng- liga kvantiteter härav ingalunda kunna uppväga den minskade tillgången på massaved av furu och gran har detta tillskott till cellulosaindustriens råvaruförsörjning för vissa företag fått avse- värd betydelse.

Vi vilja nu återknyta till vad vi inledningsvis yttrade om ex- ploateringstempot för norrlandsskogarnas urskogsförråd. Något urskogsförråd finnes nu ej kvar i Norrland, bortsett från de rester, som skyddas på våra nationalparker, samt i en eller annan av- lägsen fjälltrakt. Problemet kvarstår dock beträffande återstående förråd av gammal skog i Norrland. Det är detta förråd, som nu har till uppgift att överbrygga bristperioden mellan den gamla och den nya skogsgenerationen. Uppgiften är nu att hushålla med detta, så att övergången till den tidpunkt då man har att helt lita till avkastningen från den nya skogsgenerationen blir så mjuk som möjligt.

För att möjliggöra en bättre överblick av denna situation har den norrländska skogsindustrien på grundval av de båda riksskogstaxeringarna för Norrland låtit utföra vissa beräkningar över virkesförrådets förändringar vid vissa antagna alternativ angående avverkningarnas storlek resp. femton och trettio år framöver från den andra riksskogstaxeringen räknat. Det har härav bl. a. framgått, att ett bibehållande av avverkningarna vid samma storlek som under perioden mellan taxeringarna skulle som väntat medföra en fortsatt avsevärd sänkning av virkesförrådet. Denna beräkning är emellertid av mindre aktuellt intresse, enär den avtagande tillgången på avverkningsmogen skog under alla förhållanden skulle omöjliggöra det fortsatta uttagandet av en avverkning av denna storleksordning, såsom utvecklingen redan visat. Av större intresse är, att ett bibehållande av virkesförrådet vid oförändrad storlek skulle förutsätta en reduktion av avverkningarna jämfört med perioden mellan taxeringarna med c:a 27 procent, detta under förutsättning att den procentuella tillväxten i resp. diameterklasser ej underginge någon ökning i förhållande till vad den var under perioden mellan de båda riksskogstaxeringarna, vilket är ett försiktigt antagande.

Dessa beräkningar avse endast barrskogsförrådet över 10 cm i diameter vid brösthöjd, vilket i detta sammanhang tilldrar sig det största intresset. Beräkningarna innesluta ej Gävleborgs län, vilket är ett av våra skogrikaste län med väl avbalanserat virkesförråd, som undergått blott smärre förändringar mellan de båda taxeringarna.

En senare av statens skogsforskningsinstitut utförd beräkning har givit liknande resultat. Skogsforskningsinstitutet har beräknat att avverkningarna av industrivirke måste skäras ned från ca 10,8 milj. m³ under perioden 1936—39 till ca 8,2 milj. m³, alltså med 2,6 milj. m³. Detta motsvarar tio procent av förbrukningen av industrivirke för landet i dess helhet i genomsnitt under de nämnda förkrigsåren. Mera upplysande torde vara, att förenämnda 2,6 milj. m³ motsvara 150 000 standards sågade trävaror och 260 000 ton cellulosa.

Tiden före det andra världskriget börjar visserligen nu att te sig allt mera avlägsen, och jämförelser därmed förlora efter hand sitt intresse, allt efter som anpassning sker till ett nytt jämviktsläge. Detta nya jämviktsläge har som de flesta torde veta inneburit en betydande nedgång i vår export av skogsprodukter. Denna nedgång har inte blott föranletts av produktionsminskningen inom

den norrländska skogsindustrien, den har även haft sin grund i den ökade förbrukningen av sågade trävaror och papper inom landet. Denna ökning hade varit ännu större, om den ej hållits tillbaka genom konsumtionsreglerande ingripanden från myndigheternas sida.

Å andra sidan har en viss ökning av produktion och export av våra viktigare skogsprodukter, sågade trävaror, pappersmassa och papper, förekommit från södra Sverige. Detta har sin grund i den ökning av virkesförrådet, som under en följd av år försiggått i denna landsdel. Denna ökning har vida övervägt minskningen av virkesförrådet i Norrland. Medan denna minskning stannar vid en nedgång från 569 milj. m³ till 542 milj. m³, alltså 27 milj. m³ eller 4,8 %, så kan ökningen av virkesförrådet i övriga delar av Sverige på grundval av hittills tillgängliga resultat från den andra riksskogstaxeringen preliminärt beräknas innebära en stegring från 478 milj. m³ till ca 614 milj. m³, alltså med ca 136 milj. m³ eller 28 %!

Det ligger nära till hands att fråga, varför den relativt måttliga nedgången av virkesförrådet i Norrland kan föranleda en råvarukris, medan den avsevärt större ökningen av virkesförrådet i övriga Sverige blott kan tillåta en mindre stegring av avverkningarna i denna landsdel, som uppenbarligen ej kunnat kompensera nedgången i Norrland.

Förklaringen härtill är enkel. Nedgången i virkesförrådet i Norrland har drabbat det gamla, avverkningsmogna förrådet, som skall förmedla övergången till den nya skogsgenerationen, för vilken uppgift det redan är för litet, så till vida att hittillsvarande avverkningar ej kunna upprätthållas. I övriga Sverige är ökningen väsentligen en följd av att den övervägande yngre skogen i dessa landsdelar vuxit in i medelåldern men ännu ej i tillräcklig omfattning uppnått avverkningsmogen ålder, som skulle möjliggöra uttag i en större omfattning. De ökade avverkningarna härröra därför väsentligen från ökade och mera värdefulla gallringsuttag. Först när ytterligare 15 à 20 år förflutit kunna vi räkna med att avverkningarna från södra och mellersta Sveriges skogar komma att uppnå sin fulla storlek.

Det sagda innebär samtidigt en förskjutning av tyngdpunkten hos vår skogsindustri mot söder. Efter att under ett århundrade ha vandrat norrut under obruten expansion i Norrlands orörda urskogar befinner sig vår skogsindustri nu i viss mån på återtåg till de landsdelar, där den först uppstod, landsdelar som visserligen

ej inrymma samma skogsvidder som Norrland men i gengäld åtnjuta för skogsväxten gynnsammare betingelser. Vad de norrländska skogsvidderna i framtiden komma att betyda — huruvida skogsindustrien ännu en gång skall kunna vandra norr ut i nya virkesrika skogar — det beror väsentligen på den omsorg vi ägna åt förnyelsen och vården av denna Norrlands förnämsta naturtillgång.

Återuppbyggnadsfrågan.

På grundval av våra riksskogstaxeringar har man beräknat, att ca en tiondel av Sveriges skogareal utgöres av kalmarker eller av restbestånd och andra mindervärdiga beståndstyper, som med hänsyn till sin låga virkesproduktion böra snarast avvecklas och ersättas av nya, produktiva bestånd.

Utan att förringa denna frågas betydelse även för det övriga Sverige vågar man säga, att de nämnda bristerna visat sig särskilt framträdande i Norrland, där avverkningarna på grund av bristande avsättning för det klenare virket länge fördes i form av ur skogsvårdssynpunkt olämpliga dimensionshuggningar med borttagande av de grövsta och bästa träden. Även sedan massaindustrien berett avsättning för det klenare virket ha avverkningarna alltför länge fortsatt att föras i form av utglesnande huggningar i förhoppning att kvarlämnade träd och uppkommande återväxt skulle föra produktionen vidare. I de flesta fall ha emellertid dessa förväntningar svikits. Framför allt om höjdlägenas gamla gran-skogar på råhumusmark gäller att det är vanskligt att erhålla återväxt även om huggningarna föras rationellt genom upptagande av ordentliga föryngringsytor, hyggen.

Resultatet av den hittillsvarande utvecklingen är, att vi i Norrland ha fått en stor areal av gamla kalmarker samt utglesnade restbestånd, vilkas produktion är allt för otillfredsställande för att de skulle kunna tolereras i ett rationellt skogsbruk. Detta förhållande har under senare tid tilldragit sig särskild uppmärksamhet, enär det kopplats ihop med den försämrade råvarusituationen för den norrländska skogsindustrien och den norrländska befolkningens beroende av skogen som försörjningskälla. De norrländska skogarnas återuppbyggnadsproblem har därmed kommit i förgrunden av den skogspolitiska diskussionen.

Vad har då hittills gjorts för att gå från ord till handling och vad återstår att göra?

Först må då konstateras, att det ej längre är tillräckligt att lita

enbart till naturen för att få ny skog på de norrländska skogsmarkerna, vare sig de gamla kalmarkerna eller de nya avverkningsytor, som upptagas, även om dessa utföras mera rationellt än tidigare. På svårföryngrade marker — i första hand de förenämnda råhumusmarkerna — måste relativt kostnadsfordrande åtgärder tillgripas i form av skogsodling (sådd eller plantering). I de flesta fall kan man emellertid räkna med tillfredsställande resultat medelst enklare åtgärder — hyggesröjning, markberedning eller hyggesbränning. I bästa fall är tillräckligt att enbart kvarställa fröträäd eller utföra avverkningarna såsom genomhuggningar.

Man har beräknat, att nytillkommande avverkningsytor i Norrland årligen omfatta ca 53 000 hektar. Härå beräknas fullständig skogsodling, sådd eller plantering, vara erforderliga på ca 14 000 hektar, varjämte förenämnda enklare kulturåtgärder skulle vara behövliga på en avsevärt större areal. För iståndsättande av gamla kalmarker, som vid den andra riksskogstaxeringen uppskattats till ej mindre än 860 000 hektar, skulle mer än hälften vara i behov av skogsodling. Fördelat på tjugo år skulle detta innebära ytterligare krav på skogsodling av ca 24 000 hektar årligen förutom enklare kulturåtgärder på en avsevärd areal. Sammanlagt borde alltså ca 38 000 hektar årligen skogsodlas enligt 20-årsplanen förutom en betydligt större areal som kräver enklare åtgärder.

Se vi till vad som hittills gjorts finna vi att detta ligger långt bakom behovet enligt 20-årsplanen. År 1949, det sista år från vilket uppgifter föreligga, skogsodlades sammanlagt 14 000 hektar i de norrländska länen. Detta innebär visserligen i och för sig ett stort framsteg så till vida som denna areal är tre gånger större än den areal, som årligen skogsodlades före kriget. Å andra sidan svarar även denna större areal endast mot behovet av skogsodling på den nytillkommande hyggesytan. För att därjämte under en 20-årsperiod även skaffa ny skog på gamla kalmarker fordras ytterligare en tredubbling av skogsodlingsarealen förutom enklare kulturåtgärder.

Detta är en stor uppgift. Redan det arbete, som nu utföres, är betydande. En bättre föreställning om uppgiftens storlek erhålles om man vet, att samtliga åtgärder för återväxten, å nytillkommande hyggesytor såväl som å gamla kalmarker, representera en årlig arbetsåtgång av ca 700 000 dagsverken.

Även denna siffra behöver sättas in i ett större sammanhang för att kunna rätt bedömas. Närmast till hands ligger att göra en jämförelse med åtgången av arbetskraft för avverkningarna. En-

bart gagnvirkesavverkningarna i Norrland kunna beräknas ta i anspråk 8 à 10 milj. dagsverken per år. Sedd i detta perspektiv synes uppgiften överkomlig.

Å andra sidan försvåras uppgiften avsevärt genom att arbetsinsatsen för skogskulturåtgärderna tas i anspråk under samma säsong som jordbruket efterfrågar arbetskraften, och denna arbetskraft är redan i knappaste laget.

I denna situation är det naturligt, att man sökt sig fram efter nya vägar som ställa mindre krav på manuell arbetskraft. Om man redan tidigare av denna orsak gått in för avverkningarnas mekanisering har man nu med samma iver börjat pröva olika medel för skogskulturåtgärdernas mekanisering. I våra steniga skogsmarker är detta långt ifrån någon lätt uppgift. Vi ha inga förutsättningar att uppta tävlan med t. ex. sydstaterna i Amerika, som med planteringsmaskiner nu årligen kultivera en mycket större areal än vi skogsodla i hela Sverige och till en betydligt lägre kostnad. Hittills ha vi som bekant inriktat våra ansträngningar på att konstruera lämpliga häst- eller traktordrivna redskap för markberedning underlättande självsådden. Intresset är på alla håll stort, vissa resultat ha redan uppnåtts och vi veta, att vi befinna oss på rätt väg.

En annan arbetsbesparande linje har inneburit att låta elden uträtta den arbetskrävande uppgiften att befria hyggena från hyggesavfall och det tjocka råhumustäcke, som hindrar skogsfröna att nå ned till mineraljorden och finna en lämplig grobädd. Metoden att bränna hyggena har nu fått stor omfattning och är ju i många fall motiverad ej blott ur arbetsbesparande synpunkt. De vackra ungskogar, som mångenstädes uppkommit efter forna tiders stora skogseldar äro vittnesbörd härom.

Att tillgången på frö och plantor ej motsvarat den kraftigt stegrade efterfrågan härpå är ej ägnat att förvåna. Denna fråga är emellertid lättare att lösa, om också ej så alldeles enkel. Här har man särskild anledning att uppmärksamma det stora intresse som ägnas frambringandet av bästa möjliga kvalitéter av frö och plantor. Anläggandet av särskilda fröplantager som ett led i skogs-trädsförädlingens nyttiggörande måste speciellt för Norrlands del tillmätas den största betydelse. Norrlandsskogarnas lönsamhetsproblem bottnar i sista hand i den långsamma tillväxten, som ej i tillräcklig grad uppväges av den bättre kvalitét detta senväxande virke ger framför allt för trävarorna.

Detta leder över till en annan aspekt av återuppbyggnadspro-

blemet för de norrländska skogarna, frågan om dess lönsamhet. Man har på senare tid påvisat vad man redan tidigare visste, nämligen att det från strängt privatekonomisk synpunkt ej lönar sig att lägga ned de kostnader som erfordras för att skaffa ny skog på de sämsta boniteterna i Norrland, särskilt när dessa, som ofta är fallet, återfinnas i höjdlägena med deras svärföryngrade råhumusmarker.

I själva verket är det väl rätt naturligt, att man ej med bibehållet krav på lönsamhet kan nedlägga samma kostnader för skogens uppdragande och vård på dåliga marker som på goda, i Norrlands inre höjdlägen som i de med avseende på klimat och avsättningsförhållanden mera gynnade delarna av vårt land. Skogsbruket har liksom jordbruket ej blott en biologisk utan även en ekonomisk odlingsgräns, något annat vore ej naturligt. Vi ta i jordbruket behörig hänsyn härtill genom att avpassa intensiteten vid jordens brukande efter de varierande förutsättningarna för lönsamheten. Det är naturligt att göra så även i skogsbruket, och så sker även. Även när det gällt den fundamentala åtgärden att sörja för ny skog efter avverkning ha vi modifierat våra åtgärder efter lönsamheten så långt detta varit förenligt med andemeningen i 1903 års skogslag med dess grundläggande bestämmelse att sörja för återväxt efter avverkning.

I 1948 års skogsvårdslag har man givit uttryck för att skogsbruket skall drivas så att det ger tillfredsställande ekonomiskt utbyte. Detta har skarpare än förut inriktat uppmärksamheten på lönsamheten av de åtgärder vi vidtaga bl. a. för återväxtens trygghet. På de sämsta markerna med föryngringssvårigheter kunna vi med bibehållet lönsamhetskrav då över huvud ej lägga ned kostnader för de åtgärder, som vore behövliga för att inom rimlig tid få en tillfredsställande återväxt. Vi stöter här på skogsbrukets ekonomiska odlingsgräns. Härom har debatten rört sig under senaste tiden.

Om vi närmare undersöka de förhållanden under vilka jordbruket bedrivs i Norrlands skogsbygder skola vi finna, att man i denna näringsgren ingalunda gjort halt vid den ekonomiska odlingsgränsen, om man härmed förstår den gräns, vid vilken odlaren ej längre utöver ränta å jordbrukskapitalet även erhåller full lön enligt den fria arbetsmarknadens lönenivå. Det norrländska skogsjordbruket med dess små brukningsdelar vilar på sina brukares flit och förnöjsamhet och det stöd de vanligen få från skogen i form av arbetsinkomst eller virkesförsäljningar.

Liksom vi sålunda överskrida den ekonomiska lönsamhetsgränsen i jordbruket kan det också vara motiverat att göra det i skogsbruket, om vi finna detta vara den bästa vägen att sörja för Norrlands befolkning på längre sikt. Det är i sista hand frågan om vilken befolkning vi kunna och vilja behålla i Norrland. Utan att sörja för en draglig levnadsstandard för denna befolkning i Norrlands skogsbygder kunna vi ej räkna på att få behålla ens den nuvarande befolkningen där. Så vitt vi kunna se är det svårt att finna något annat område på vilket vi på längre sikt kunna bättre säkerställa skogsbygdens försörjningsmöjligheter än just genom att säkerställa den fortsatta oförminskade avkastningen från skogarna.

Det sagda innebär ej, att vi skulle bortse från lönsamhetskravet. Det innebär endast, att detta infogas i en vidare målsättning, som går utanför det privatekonomiska räntabilitetskravet. Dess uppgift blir då väsentligen att vara ett effektivitetskrav samt att ordna de uppgifter som skola lösas i en viss rangordning efter lönsamhet.

Ett annat problem anmäler sig i detta sammanhang, nämligen att åstadkomma en lämplig samordning mellan inkomsterna från avverkningarna och utgifterna för de återväxtfrämjande åtgärderna. Det är ett känt förhållande, att under högkonjunkturerna med deras rikligare flödande skogsinkomster svårighet ofta möter att uppbringa den för skogskulturerna erforderliga arbetskraften. Under lågkonjunkturerna inträder ett motsatt förhållande. En bättre samordning mellan inkomsterna från avverkningarna och möjligheten att verkställa erforderliga kulturåtgärder är därför önskvärd. Detta kan lättast åstadkommas genom att skogsägarna beredas möjlighet att göra skattefria avsättningar till en skogskulturfond, genom att medlen insätts på deras resp. konton i bank, varifrån de utbetalas, sedan vederbörande skogsvårdsstyrelse styrkt, att kulturåtgärder för motsvarande kostnad eller värde utförts.

En sådan anordning ligger uppenbarligen också helt i linje med det allmännas intresse att skapa jämn sysselsättning. Det skulle även i hög grad befördra det intensivare bedrivande av återväxtåtgärderna, som 1948 års skogsvårdsdrag förutsätter. För bonde-skogsbruket med dess mera periodvisa avverkningar, som ur beskattningssynpunkt verkar synnerligen ogynnsamt, vore detta enbart en gärd av rättvisa. Enligt min åsikt är detta det svenska skogsbrukets för närvarande viktigaste skogspolitiska fråga.